

Stratégia školenia a informovania zamestnancov zapojených do vykonávania smerníc EIA a SEA, vrátane návrhu opatrení na jej realizáciu (všeobecná ex-ante kondicionalita: Environmentálna legislatíva týkajúca sa EIA a SEA)

- **Existencia pravidiel na efektívnu aplikáciu legislatívy Únie v oblasti životného prostredia týkajúcej sa EIA a SEA**
 - **Opatrenia pre školenia a šírenie informácií pre zamestnancov zapojených do implementácie EIA a SEA smerníc**

1 Úvod

Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“), sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia je v rámci plnenia úloh v súvislosti s ex-ante kondicionalitami zapojená do odborných diskusií na viacerých horizontálnych úrovniach. Zároveň komunikuje v tomto ohľade aj so Slovenskou agentúrou životného prostredia (ďalej len „SAŽP“), ktorej odbornosť a bohaté skúsenosti s prípravou publikačných a metodických materiálov, ako aj s organizáciou tematických školení využíva a využívala napr. pri zastrešení organizácie medzinárodnej konferencie EIA a SEA (ktorej tretí ročník sa v súčasnosti plánuje). Rovnako sa SAŽP už aj v súčasnosti spolupodieľa aj na školeniach pracovníkov obvodných úradov v sídle kraja, obvodných úradov a obcí.

2 Zrealizované kroky predchádzajúce príprave stratégie školení a informovania zamestnancov zapojených do vykonávania procesov EIA a SEA

Pri vypracovávaní stratégie školení a šírenia informácií vychádzala sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia z analýzy administratívnych kapacít, ktorá bola vykonaná na prelome rokov 2012 a 2013 s cieľom získania relevantných údajov o aktuálnom stave administratívnych kapacít v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Vykonávanie a uplatňovanie právnych predpisov EÚ v oblasti EIA a SEA (smernica 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie - EIA, smernica 2001/42/ES o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie - SEA) je v Slovenskej republike legislatívne zabezpečené prostredníctvom zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o

zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Podľa tohto zákona je príslušným orgánom zabezpečujúcim výkon štátnej správy na úseku posudzovania vplyvov na životné prostredie MŽP SR, obvodný úrad životného prostredia v sídle kraja a obvodný úrad životného prostredia. Špecifickým prípadom je problematika posudzovania vplyvov strategických dokumentov s celoštátnym dosahom, kde je príslušným orgánom ústredný orgán štátnej správy, ktorý predkladá návrh takéhoto strategického dokumentu na rokovanie vlády Slovenskej republiky.

Navyše sú neobíditeľnými účastníkmi procesov posudzovania vplyvov vykonávaných podľa zákona okrem obcí, či širokej odbornej a laickej verejnosti aj všetky dotknuté orgány štátnej správy (sú to orgány, ktoré predkladajú záväzné súhlasy alebo stanoviská vydávané podľa osobitných predpisov, podmieňujúce povolenie, alebo ktorých vyjadrenie sa vyžaduje pred prijatím alebo schválením strategického dokumentu), povoľujúce orgány a ústredné orgány štátnej správy, ktoré okrem strategických dokumentov s celoštátnym dosahom vystupujú v procesoch posudzovania vplyvov ako rezortné orgány (sú to orgány, do ktorých pôsobnosti patrí navrhovaná činnosť).

Vykonaná analýza vytvorila základ pre možnosť identifikácie cieľov stratégie školení a šírenia informácií, ako ja cieľových skupín, pre ktoré bude daná stratégia určená.

3 Návrh stratégie a navrhované opatrenia na realizáciu stratégie školení

V súvislosti s plnením úlohy B.3 k bodu 6, ktorá vyplynula z rokovania 18. porady vedenia z 20. septembra 2012 a ktorá má súvis s úlohou B.2, týkajúcej sa mapovania administratívnych kapacít pre vykonávanie procesov EIA a SEA v SR, je možné formulovať nasledovné fázy návrhu stratégie:

1. Aktivity predchádzajúce stratégiu

- 1. Sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia vykonala analýzu administratívnych kapacít** v oblasti zabezpečovania procesov EIA a SEA, ktorá tvorila jeden z podkladov pre stanovovanie cieľových skupín, pre ktoré bude stratégia školení a šírenia informácií určená,

2. Hlavné ciele stratégie

1. zabezpečenie správneho porozumenia legislatívy v oblasti EIA a SEA,

2. porozumenie kľúčovým krokom procesov EIA a SEA,
3. porozumenie požiadavkám príslušných európskych smerníc (smernica o EIA, smernica o SEA), ako aj tých, ktoré s vykonávaním procesov EIA a SEA priamo súvisia (napr. Natura 2000 – smernice 92/43/EHS a 2009/147/ES),
4. správne porozumenie procesov cezhraničného posudzovania vplyvov pre ich korektnú aplikáciu,
5. prezentácia prípadových štúdií zameraných na kvalitu environmentálnych dokumentácii, prácu s verejnosťou z hľadiska jej práv v procesoch EIA a SEA, prípadne prezentácia „best practice“ príkladov z iných členských krajín,
6. vytvorenie „environmentálnej gramotnosti“ a budovanie povedomia o procesoch EIA a SEA medzi širokou verejnosťou, ktorá patrí medzi účastníkov daných procesov,
7. zabezpečenie šírenia informácií prostredníctvom metodických príručiek, výkladov zákona, informačných letákov a tematických internetových stránok, ktoré budú podľa svojho zamerania určené buď jednotlivým identifikovaným cieľovým skupinám, alebo širokej verejnosti vo všeobecnosti.

3. Úlohy vyplývajúce zo stratégie

1. naplniť kritéria všeobecnej ex ante kondicionality v primeranej kvalite a v termíne do 30. apríla 2013,
2. zabezpečiť odbornú prípravu zamestnancov participujúcich na procesoch EIA a SEA v určenom počte a čase.

4. Cieľové skupiny

Cieľové skupiny, pre ktoré budú školenia a šírenie informácií určené sú

1. **Rezort životného prostredia** – zamestnanci Sekcie environmentálneho hodnotenia a riadenia, ako aj zamestnanci iných sekcií MŽP SR, ktoré sa podieľajú na vykonávaní procesov EIA a SEA. Rovnako sú sem zaradení aj zamestnanci obvodných úradov životného prostredia v sídle kraja a obvodných úradov životného prostredia.
2. **Iné dotknuté rezorty** – zamestnanci Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstva pôdohospodárstva SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstva školstva,

vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva obrany SR a Úradu jadrového dozoru SR.

3. **Obce** – z dôvodu, že predstavujú mohutnú skupinu medzi povoľujúcimi orgánmi, ako aj z dôvodu existencie požiadavky vypracovania územných plánov, ktoré sú strategickými dokumentmi podliehajúcimi procesu SEA, patria svojou podstatou medzi kľúčových hráčov v procesoch EIA a SEA.
4. **Odborná verejnosť** – predovšetkým odborne spôsobilé osoby podľa vyhlášky 113/2006 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie

5. Obsahové zameranie Stratégie vzdelávania a časové vymedzenie

Obsahové zameranie

V rámci realizácie samotnej stratégie školení bude jedným z dôležitých krokov **vykonanie analýzy potrieb pre ciele obsah školení a identifikovanie súčasného stavu a miery poznatkov a zručností aktérov cieľových skupín** v predmetnej oblasti. Táto analýza bude vykonaná prostredníctvom rozoslania **dotazníkov** jednotlivým cieľovým skupinám, ktoré preukážu ich individuálne potreby a požiadavky na náplň školení. Po vyhodnotení doručených dotazníkov bude možné sústrediť sa na aplikáciu a realizáciu cieľových školení a podávania potrebných informácií jednotlivým aktérom v oblasti EIA a SEA v závislosti od ich individuálnych nárokov.

V prípade zmien relevantnej legislatívy na európskej, alebo na národnej úrovni, bude podľa závažnosti danej zmeny pristúpené buď k vypracovaniu metodického usmernenia, alebo k vykonaniu preškolenia kľúčových aktérov, ktorých sa zmena bude dotýkať.

Medzi vhodné metódy a pracovné fóra na realizáciu školení a šírenia informácií boli zaradené:

- **prednášky, workshopy, semináre a konferencie s tematickým zameraním** na EIA a SEA v oblasti dopravy, energetiky, územného rozvoja, ochrany prírody, odpadového hospodárstva, hodnotenie vplyvov navrhovaných činností a strategických dokumentov, ktoré majú predpokladaných vplyv na územia Natura 2000, cezhraničné posudzovanie vplyvov, atď.

- **letáky, metodické príručky, internetové stránky, prevádzkovanie informačného systému EIA a SEA (www.enviroportal.sk)**

Priebežné **vyhodnocovanie úspešnosti** aplikovanej stratégie bude vykonávané dvoma možnými spôsobmi:

1. **test** odborných vedomostí,
2. **dotazník** identifikujúci nadobudnuté vedomosti a zručnosti v procesoch EIA a SEA.

Spôsob vyhodnocovania úspešnosti stratégie školení a šírenia informovanosti bude vyberaný vzhľadom na vhodnosť pre jednotlivé cieľové skupiny. Odborne spôsobilé osoby pre vykonávanie vyhlášky 113/2006 Z.z. a pracovníci rezortu životného prostredia (obvodné úrady životného prostredia v sídle kraja obvodné úrady životného prostredia) budú musieť absolvovať test odborných vedomostí. Ostatným dotknutým rezortom a obciam budú rozoslané dotazníky, ktoré po ich navrátení budú vyhodnotené z hľadiska úspešnosti aplikovanej stratégie školení.

Časové vymedzenie

K časovým detailom problematiky samotnej prípravy a realizácie školení boli resp. budú zo strany sekcie environmentálneho hodnotenia a riadenia s predpokladom aktívnej podpory špecializovaného pracoviska SAŽP podniknuté **nasledovné kroky**:

- **prvé školenie** pod vedením **Európskej komisie**, DG ENV, odbor pre Kohéznu politiku, EIA a SEA sa uskutoční v priestoroch MŽP SR v termíne **4. -5. apríla 2013** (predbežne dohodnutý dátum) **a druhé** v priebehu mesiaca **mája 2013**; obe školenia budú vykonané pre 13 pracovníkov Odboru environmentálneho posudzovania MŽP SR a 8 pracovníkov obvodných úradov životného prostredia v sídle kraja; zároveň sa počítá s účasťou 2 pracovníkov SAŽP;
- na základe týchto zrealizovaných školení ako „**medzikrok**“ zorganizovať v prvej fáze **interné školenie** v rámci Sekcie environmentálneho hodnotenia a riadenia v priebehu mesiaca **júna 2013**, kde budú školiteľmi 3 zástupcovia Odboru environmentálneho posudzovania a vykonajú školenie pre cca 9 pracovníkov ostatných odborov sekcie (odbor ochrany ovzdušia, odbor odpadového hospodárstva, odbor environmentálnych rizík a biologickej bezpečnosti);

- v druhej fáze **interného školenia**, v priebehu mesiaca **júna 2013**, **vykonajú** 2 pracovníci Odboru environmentálneho posudzovania školenie pre minimálne 5 pracovníkov ostatných sekcií MŽP SR (sekcia vôd, sekcia geológie a prírodných zdrojov, sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny); počet pracovníkov MŽP SR mimo odboru environmentálneho posudzovania bol identifikovaný v rámci špecifikácie analýzy administratívnych kapacít a predstavuje kapacitu odborných pracovísk MŽP SR, ktoré sa podieľajú na vypracovávaní odborných stanovísk k environmentálnym dokumentáciám v rámci procesov posudzovania vplyvov na životné prostredie;
- vypracovanie **metodickej príručky** k zákonu pre účely školení a šírenia informácií – **jún 2013**
- **v priebehu druhej polovice roka 2013 MŽP SR v spolupráci s obvodnými úradmi životného prostredia v sídle kraja a s aktívnou technickou podporou špecializovaného pracoviska SAŽP bude školiť pracovníkov obvodných úradov životného prostredia**, ktorých sa problematika EIA a SEA dotýka; vychádzajúc z analýzy administratívnych kapacít sa počíta s počtom 50 pracovníkov; s ohľadom na kvantitu a regionálny rozmer, je možné uvažovať s alternatívnymi riešeniami:
 - vykonať jedno „**pilotné**“ školenie pre všetkých 50 pracovníkov – navrhované miesto konania je vzhľadom na centrálnu polohu v rámci SR Banská Bystrica,
 - vykonať **8 školení** cca v mesačných intervaloch pre jednotlivé obvodné úrady životného prostredia v rámci kraja s predpokladaným miestom vykonania školenia v jednotlivých krajských mestách;
 - vykonať **3 školenia** pre Obvodné úrady životného prostredia v rámci kraja s predpokladaným miestom vykonania v troch krajoch Bratislavskom, Banskobystrickom a Prešovskom **k téme EIA**,
 - vykonať **3 školenia** pre Obvodné úrady životného prostredia v rámci kraja s predpokladaným miestom vykonania v troch krajoch Bratislavskom, Banskobystrickom a Prešovskom **k téme SEA**.
- pre ostatné dotknuté rezorty a obce s ohľadom na vysoký počet pracovníkov zapojených priamo, či nepriamo do vykonávania procesov EIA a SEA bude v druhej polovici roka 2013 zorganizovaná konferencia a 1 workshop, resp. seminár,
- v budúcnosti pri zmenách legislatívy, resp. na základe identifikovaných potrieb **priebežne prebehnú preškolenia systémom zhora – nadol**, t.j. Európska komisia preškolí MŽP SR a MŽP SR preškolí obvodné úrady, resp. ostatných pracovníkov zapojených do vykonávania procesov EIA a SEA,

- **šírenie informácií bude priebežne zabezpečené** pre všetkých aktérov, vstupujúcich do procesov EIA a SEA, ako ja pre odbornú a laickú verejnosť predovšetkým prostredníctvom špecializovanej internetovej stránky informačného systému EIA a SEA (www.enviroportal.sk), ako aj prostredníctvom metodickéj príručky, prípadne informačných letákov.

6. Personálne a finančné zdroje

Stratégie vzdelávania bude zabezpečená prostredníctvom nasledovných zdrojov:

1. personálne zdroje – internými zamestnancami sekcie a zamestnancami SAŽP a JASPERS
2. finančné – Jednou z kľúčových otázok realizácie stratégie školení a šírenia informácií je aj otázka finančného zabezpečenia. Sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia počíta s realizáciou školení, preškolení, prednášok a seminárov v rámci pracovného času a bez nároku na finančné ohodnotenie. Pri organizácii workshopov a konferencií, vydávania publikačných materiálov, vrátane prevádzky internetovej stránky informačného systému EIA a SEA sa tak ako aj doteraz počíta s aktívnou pomocou SAŽP, ktorá má tieto úlohy čiastočne pokryté vo svojom rozpočte. Z doterajších skúseností môžeme počítať v prípade školení pre pracovníkov iných rezortov s aktívnou podporou týchto rezortov (napr. Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstva hospodárstva, SR, atď.) a v prípade realizácie workshopov aj s ochotou spoluúčasti odborne spôsobilých najmä právnických osôb.
3. materiálno technické – priestory a technika, ktorou disponuje sekcia a SAŽP

7. Návrh opatrení na realizáciu stratégie

1. **príprava všeobecného metodického usmernenia** pre uplatňovanie zákona zastrešujúceho problematiku EIA a SEA,
2. neformálna žiadosť **EK, DG ENV, odbor pre Kohéznu politiku, EIA a SEA** o vykonanie školení v danej oblasti pre pracovníkov MŽP SR, prípadne obvodných úradov životného prostredia v sídle kraja v termíne do 30. júna 2013,
3. zabezpečenie materiálno technických a personálnych kapacít (školiťov),
4. stanovenie harmonogramu pre účely sekcie environmentálneho hodnotenia a riadenia na sledovanie plnenia jednotlivých úloh stratégie,
5. vypracovanie informácie o splnení stratégie pre PV MŽP SR.

4 Záver

Sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia podnikla sériu krokov k zabezpečeniu korektného plnenia ex-ante kondicionalít a v predložennom materiáli opisuje stav a vývoj doterajších prác, nevyhnutných na prípravu stratégie školení a navrhuje opatrenia, ktorými bude zabezpečená realizácia jedného z kritérií plnenia ex-ante kondicionality s názvom „Existencia pravidiel na efektívnu aplikáciu legislatívy Únie v oblasti životného prostredia týkajúcej sa EIA a SEA”.

Medzi faktory, ktoré môžu ovplyvniť realizáciu konkrétnych navrhnutých krokov je s ohľadom na prierezový charakter danej ex-ante kondicionality možné zaradiť prípadné zmeny, resp. špecifikácie požiadaviek na plnenie tejto horizontálnej ex-ante kondicionality zo strany Európskej komisie. Ďalším faktorom, ktorý môže spôsobiť zmeny, resp. časový posun v navrhovaných krokoch sú možné zmeny legislatívy tak na európskej¹, ako aj na národnej úrovni. V prípade naplnenia vyššie spomenutých faktorov a objektívnych skutočností, ktoré v budúcnosti môžu mať vplyv na časový rámec a obsah plnenia daných ex-ante kondicionalít bude potrebné pristúpiť k prepracovaniu a aktualizácii návrhu stratégie školení a jej prispôbeniu novým podmienkam.

Sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia bude ďalej pokračovať v príprave metodických materiálov pre účely správneho plnenia ex-ante kondicionality v oblasti EIA a SEA a bude realizovať navrhnuté kroky v súlade s plánovaným časovým harmonogramom.

¹ Predovšetkým sa jedná o v súčasnosti prejednávanú zásadnú novelu smernice EIA, ktorej návrh je v štádiu rokovaní v pracovnej skupine pre životné prostredie v rámci Rady EÚ.